

© Гнатюк М.С., Данилевич Ю.О., Гнатюк Р.М., Слабий О.Б., Ковальчук М.Ф., Шев'як П.І.

УДК 378.1. 616-053.2 (076.5)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРИ ВИВЧЕННІ ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ ПРАВОРУКИМИ ТА ЛІВОРУКИМИ СТУДЕНТАМИ

***М.С.Гнатюк, Ю.О.Данилевич, Р.М.Гнатюк, О.Б.Слабий, М.Ф.Ковальчук,
П.І.Шев'як***

Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського

Резюме. Практичні навички відіграють важливу роль у засвоєнні навчальної програми, глибшому осмисленні завдань навчальної дисципліни і формуванні майбутнього лікаря. Для повноцінного засвоєння практичних навичок з оперативної хірургії та топографічної анатомії необхідно врахувати психофізіологічні особливості студентів, створювати студентам-лівшам відповідні умови для адекватного виконання практичної роботи.

Ключові слова: практичні навички, оперативна хірургія та топографічна анатомія.

Глобальні трансформації суспільства зумовлюють нагальну потребу техногенних змін в освіті. Сьогодні на перший план виступає пошук нових технологій навчання, які суттєво прискорили б підготовку висококваліфікованих спеціалістів з якісно новим рівнем знань [1].

Оперативна хірургія і топографічна анатомія (ОХТА) у системі вищої медичної освіти є перехідною дисципліною від теорії до практики. Вона не обмежується тільки топографоанатомічним препаруванням та вивченням пошарової будови ділянок людського тіла. Велике значення надається практичним навичкам, якими зобов'язаний володіти лікар загальної практики. При цьому студенти повинні засвоїти низку практичних навичок, які допоможуть виконувати найбільш вживані лікарські маніпуляції [2]. Опанування практичними навичками пов'язане із запитом клініки. Опанування ними сприятиме своєчасному і грамотному наданню невідкладної допомоги в екстремальних ситуаціях [3, 4]. Адекватне засвоєння практичних навичок з ОХТА інтенсифікує засвоєння матеріалу, стимулює цікавість до предмета і сприяє актив-

ному мисленню [5]. Виявлено, що студенти по-різному засвоюють практичні навички. Одні з них, починаючи з 2-3 практичних занять, вмільо виконують оперативні втручання, інші засвоюють їх важче.

Мета дослідження. Вивчити особливості засвоєння студентами практичних навичок з ОХТА залежно від ведучої руки студента ("правша", "лівша").

Матеріал і методи. Нами проведено педагогічний експеримент у 12 академічних групах, розділених на 2 підгрупи – правші і лівші. Для визначення право- та ліворукості використали Луганську сенсифіковану анкету для визначення ліворукості у дітей [6, 7]. Із 108 студентів праворуких виявилось 90 (83,3 %), ліворуких – 18 (16,7 %). Засвоєння ними практичних навичок оцінювали на 6-му практичному занятті за 5-бальною системою. При цьому брали до уваги такі практичні навички: 1) обробка та ізоляція стерильними матеріалами операційного поля; 2) роз'єднання м'яких тканин; 3) з'єднання м'яких тканин; 4) тимчасова і остаточна зупинка кровотечі в операційній рані; 5) трахеотомія, трахеостомія і трахеоцентез.

Проводили анкетування студентів щодо методів поліпшення засвоєння практичних навичок. Ана-

лізували питому вагу відмінних, добрих, задовільних та незадовільних оцінок, а також результати анонімного анкетування студентів.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз отриманих даних показав, що існує різниця в засвоєнні практичних навичок з ОХТА у досліджуваних підгрупах студентів. Середній бал за виконання практичних навичок у студентів-правшів на 0,18 виявився вищим порівняно з ліворукими. У 1-й підгрупі спостережень питома вага відмінних оцінок була на 5,7 % більша порівняно з 2-ю підгрупою. Аналогічний показник добрих оцінок у попередніх студентів виявився вищим на 6,4 %, а кількість негативних оцінок у них була меншою на 4,7 %. Зазначене свідчить, що правші швидше та ефективніше засвоюють практичні навички з ОХТА.

За даними анкетування виявлено, що для кращого засвоєння практичних навичок студентами-лівшами необхідно створювати відповідні умови: конкретне розміщення біля експериментальної тварини або фізичного тіла, подача та відповідна підготовка хірургічного інструментарію для них. Після врахування побажань лівшів при виконанні деяких практичних навичок (роз'єднання та з'єднання тканин, тимчасова і остаточна зупинка кровотечі) результати оцінювання та засвоєння їх суттєво поліпшилися.

Сучасна педагогіка дедалі частіше звертає увагу на особливості навчання та якість засвоєння навчальних дисциплін у праворуких та ліворуких. Психологічні відмінності право- та ліворуких зумовлені різними функціями лівої та правої півкуль головного мозку. Ліва півкуля головного мозку, що домінує у праворуких,

відповідає за використання абстрактно-знакової інформації (читання, рахування, мова), за власність адекватно аналізувати предмети та явища, розкласти їх на окремі елементи і скласти логічні ланцюжки. Права півкуля головного мозку, що домінує у ліворуких, більше схильна до узагальнення та синтезу, забезпечуючи цілісність сприйняття. Безумовно, обидві півкулі головного мозку функціонують в тісному взаємозв'язку, проте домінування однієї з них зумовлює тип мислення людини, визначаючи її характер, ступінь невротизації, швидкість мислення, пам'ять, властивість зосередитись [8, 9]. Ліворуки більш вразливі, збудливі, чутливі, відповідальні, але часто невпевнені у собі, піддаються різким змінам емоцій, схильні до коливань настрою [7, 9].

Наші результати і проаналізовані дані літератури свідчать, що для ефективного, адекватного засвоєння практичних навичок з ОХТА необхідно враховувати психофізіологічні особливості студентів. При цьому обов'язково потрібно звертати увагу на студентів-лівшів і створювати для них конкретні умови для виконання та повноцінного засвоєння практичних навичок.

Висновок. Для ефективного та повноцінного засвоєння практичних навичок з оперативної хірургії та топографічної анатомії необхідно враховувати психофізіологічні особливості студентів, створювати студентам-лівшам відповідні умови для виконання практичної роботи.

Перспективи подальших досліджень. Створення умов для засвоєння практичних навичок залежно від психофізіологічних відмінностей студентів сприятиме адекватному опануванню навчальної дисципліни.

Література

1. Вороненко Ю.В. Проблеми охорони здоров'я та об'рунтування перспектив розвитку вищої медичної освіти в Україні // *Мед. освіта*. – 1999. – № 1. – С. 6.
2. Ахтемійчук Ю.Т., Пішак В.П., Слободян О.М., Цигикало О.В. Практичні навички з оперативної хірургії. – Чернівці: Місто, 2005. – 152 с.
3. Гнатюк М.С., Дзюбановський І.Я. Ефективність використання навчальних фільмів у педагогічному процесі на морфологічних кафедрах // *Мед. освіта*. – 2000. – № 2. – С. 33-36.
4. Ковальчук Л.Я. Основні тенденції розвитку світової вищої школи. Впровадження сучасних технологій у навчальний процес Тернопільської державної медичної академії ім. І.Я.Горбачевського: досягнення і перспективи // *Мед. освіта*. – 2000. – № 2. – С. 5.
5. Синяк К.М., Давиденко О.С., Касьяненко Т.И. Методологические аспекты преподавания эпидемиологии // *Врач. дело*. – 1998. – № 8. – С. 112-118.
6. Смірнова О.А. Таємниця рукості // *Гуманітар. науки*. – 2001. – № 2. – С. 105-109.
7. Чуприков А.П., Волков Е.А. Проблема леворукості. – Ніколаєв: Атолл, 2004. – 88 с.
8. Чуприков А.П., Гнатюк Р.М. Підготовка ліворукої дитини до письма. – К.: Ред. освіт. видань, 2003. – 32 с.
9. Fliescher W., Barz I., Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen: Max Neimeyer Verlag, 1995. – 382 p.

ОСОБЕННОСТИ УСВОЕНИЯ ПРАКТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ОПЕРАТИВНОЙ ХИРУРГИИ И ТОПОГРАФИЧЕСКОЙ АНАТОМИИ ПРАВОРУКИМИ И ЛЕВОРУКИМИ СТУДЕНТАМИ

Резюме. Практические навыки играют важную роль в усвоении учебной программы, в осмыслении заданий учебной дисциплины и формировании будущего врача. Для полноценного усвоения практических навыков по оперативной хирургии и топографической анатомии необходимо учитывать психофизиологические особенности студентов, создавать студентам-левшам условия для адекватного выполнения практической работы.

Ключевые слова: практические навыки, оперативная хирургия и топографическая анатомия.

THE PECULIARITIES OF MASTERING PRACTICAL SKILLS WHEN STUDING OPERATIVE SURGERY AND TOPOGRAPHIC ANATOMY BY DEXTRAL AND SINISTRAL STUDENTS

Abstract. Practical skills are of great importance, when mastering the syllabus in a more profound comprehension of the objectives of the subject and moulding a future doctor. In order to achieve a full-value mastery of operative surgery and topographic anatomy it is necessary to take into account the psychophysiological specific characteristics of students and create appropriate conditions for left-handed students to perform their practical work properly.

Key words: practical skills, operative surgery and topographic anatomy.

I.Ya.Horbachevs'kyi State Medical University (Ternopil')

Надійшла 28.09.2007 р.
Рецензент – доц. І.В.Геруш (Чернівці)